

Příbuznosti

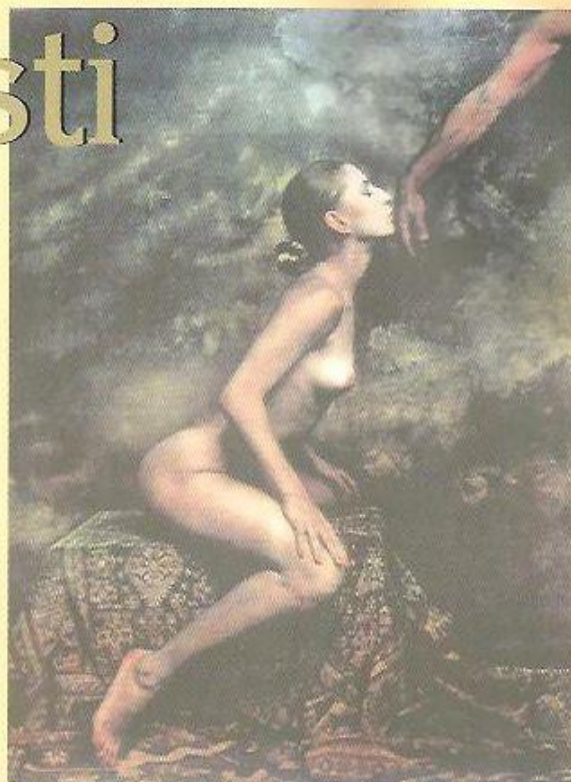
Další část seriálu České besedy o výtvarném umění prezentuje fenomény, které provázejí dějiny a vývoj našeho světa, lidské civilizace a kultury. Jsou to jevy příbuznosti a odlišnosti, jevy různorodosti vnějších podob i blízké podstaty vnitřního charakteru nejen věci neživé a živé přírody, ale i člověka a společenství lidí. Zkoumat, analyzovat, interpretovat a hodnotit tyto fenomény je možné především metodou komparace. Porovnáním alespoň dvou polů, dvou podob, dvou názorů nebo-li stylů uměleckého projevu při jednom, příbuzném tématu. Dnes je tímto tématem fotografický akt a dílo dvou špičkových uměleckých fotografů. Jsou to

Jan Saudek

(1935 Praha)

Tono Stano

(1960 Zlaté Moravce)

Oba tito mistři vidění a fotografické kamery, starší Čech a mladší Slovák, jsou dnes pražští umělci a spojuje je téma ženy a fotografického aktu. Odlišný je jejich věk, původ, lidské zázemy a osudy i cesta za uměním fotografie. Společná a blízká je jim magie ženského těla, vzrušující téma a věčná inspirace, která od umění a podoby pravěkých Venuší sahá i k ženám - Venuším dnešní doby.

◀ str. 2

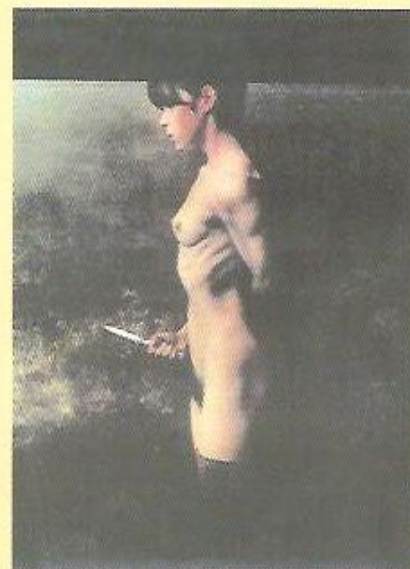
Jan Saudek ukončil v roce 1953 studium oboru reprodukční fotografie na Grafické škole v Praze. Vlastní volná fotografická tvorba se rozvíjí od 60. let. Saudek fotografuje hlavně člověka a lidi, lidské tělo a ženu, odkrytou nahotu i vnitřní erotické záření. V 70. letech se objevuje barevná, inscenovaná fotografie. Tělo ženy hraje erotické etudy v čase a v prostoru i před stěnou věčnosti a neznáma jeho žižkovského ateliéru. Hraje samo o sobě, bezmocné a zranitelné, ale i nesmírně silné a provokující. Hraje i v souvislostech, i v symbolech a metaforách. Jeho fotografie jsou dvojnásobným obnažením. Obnažením těla ženy i duše a senzuality fotografa. Jan Saudek však není jen fotografem. Je i dramaturgem svých fotografií, jejich iniciátorem a režisérem. Viděním cítí a myslí, kouzlí a provokuje, šokuje. V jeho fotografiích je opojení a tranz. Jednou je to z krásy a mladosti, z idealizace a sexuální sugesce, jindy z estetiky ošklivosti a zoufalství proměn, které postihují nejen duši, ale i tělo člověka. Jeho zařatá pěst (úmyslu a záměru) je oděta, ale jeho rozevřená dlaň je nahá jako akt aktu i věčnost nahoty, kterou člověk objevil už v ráji a která ho provází do nebe i do pekla.

Tono Stano studoval fotografii na bratislavské Střední škole uměleckoprůmyslové a v letech

1980-84 na FAMU v Praze. Zpočátku fotografuje módu, pracuje pro reklamu i pro redakci časopisu Mladý svět. Výstava v roce 1987 (v Praze spolu s D.Šimánkem) se stává událostí roka. Mladý fotograf a jeho fotografie zazáří. I v jeho tvorbě převládá ženský akt v sólu, dvojicích i kompozicích. Je to krásné ženské tělo. Jeho celistvost a celek, ale i jeho fragmenty. Jeho skrytý půvab i otevřená erotická přitažlivost a přitažlivý erotizmus. Tono Stano fotografuje ženské tělo jako architekturu a sochu. Jednomu i druhému pohledu a principu nechybí pevnost a jem-

nost tvaru a objemu, ale i prostoru a navíc gesta, křivky, pohledu a touhy po doteku. Jeho fotografie mistrovsky cítí a cti plastický tvar, jas světél i hloubku stínů a věčnost, která spočívá v okamžiku, kdy se slovo foto-

grafie stává tělem umění. A člověk je opět stvořen...

Sedm fotografií a Jan Saudek a Tono Stano mluví jenom v maličkém výběru o porovnání, příbuznostech a odlišnostech jejich vidění a poznání ženy, ženského aktu a magie fotografie. Tak vidíme fotografie Jana Saudka, jeho odvrácenou ženu zahalenou a odhalenou zároveň v drapérii jejího vlhkého bytí. Je zde i mladá žena s nožem. Útočí anebo brání se s tím (a tím) hrotilým symbolem mužství? Je tu i provokující pohled do intimity a je tu i žena a ruka, gesto ruky, k níž se žena sklání, aby (možno) vyjádřila poznání, kdo je královnou mužů. Ženy Tona Stana jsou krásné vertikály jistot žen a vzrušení jejich věčného divadla a jejich věčné schopnosti předvést v jedné ženě ženský princip celého života. Je tu i magický pohled jednoho oka ženy přes kopece jejich nohou a je tu i lidský znak ve znamení kříže, ale i gesta a výzvy člověka k člověku.

Bohumír Bachratý
Foto: archiv autora,
barevné J. Saudek,
černobílé T. Stano.